

İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ

TEMEL KAVRAMLAR

- **Ekonomi**; kıtlığa çözüm bulma, yani sınırsız ihtiyaçlarla sınırlı imkanları uyarlama işidir.
- Ana akım iktisat yaklaşımına göre **kıtlık** kavramı olmaksızın iktisat bilimi düşünülemez.
- **Kıtlık**, insan ihtiyaçlarının sonsuz ancak bu ihtiyaçları karşılayacak kaynakların sınırlı olmasını ifade eder.
- Dolayısıyla, iktisat bilimi kıtlığın verili olarak var olduğuna dair bir kabule dayanır. Bu açıdan bakıldığında iktisat kıtlık bilimidir de denilebilir.
- İktisat, aynı zamanda bir **tercih bilimidir**. Zira kaynaklar kıt olduğu için alternatifler arasında tercih yapmak zorunludur.

İKTİSADİ MESELE

Sınırlı kaynaklarla sınırsız isteklerden bazılarını karşılamak durumunda kalan her toplumun karşı karşıya olduğu 3 temel soru:

- ▶ Hangi mallar ne kadar üretilecek? (**ne, ne kadar üretilecek?**)
 - ▶ Mallar, mevcut üretim tekniklerinden hangisi kullanılarak üretilecek? (**Nasıl üretilecek?**)
 - ▶ Üretilen mallar toplumdaki kişiler veya gruplar arasında nasıl bölüşülecek? (**Kimler için üretilecek?**)
- ▶ Üç soruya kısaca **iktisadi mesele-kaynak dağılımı meselesi** denir.
- ▶ Kapitalist sistemde bu soruların çözüm yeri piyasadır.

PIYASA

- İnsanlar ihtiyaçlarını karşılamak için hem ülke içinde hem de ülkeler arasında mal ve hizmet değişiminde bulunurlar.
- Piyasa ya da pazar, mal veya hizmetlerin alınıp satıldığı yer ya da ortamdır.
- Piyasalar herhangi bir yere ihtiyaç duymadan da bir araya gelebilen alıcı ve satıcıların buluşma biçimini ifade edebilir.

Buna göre kuruluş yeri ya da biçimine göre piyasalar **ikiye** ayrılır:

1. Belirli bir toplanma yeri olan ve alıcıyla satıcının fiilen karşılaştığı piyasalar. Bunların en bilinen örneği mahalle pazarları veya alışveriş merkezleridir.
2. Belirli bir toplanma yeri olmayan ve alıcıyla satıcının fiilen karşılaşmasına gerek olmayan piyasalar. Malların ilerideki fiyatlarıyla bu günden alınıp satılabildiği piyasalardır.

İşgücü (Emek) Piyasası

- Emek arz-talebinin karşı karşıya geldiği ve ücretin belirlendiği ortamdır.
- Firma sahibi emek gücü sahibi ile pazarda karşı karşıya gelir ve onu belirli bir ücret karşılığında belirli bir süreliğine kiralar.
- **Ücret:** Emek gücünün kullanımı karşılığında ödenen bedeldir. Parasal ücret işçinin çalışma karşılığı aldığı para miktarını gösterir. Reel ücret ise parasal ücret ile ne kadar mal ve hizmet satın alınabileceğini, yani satın alma gücünü gösterir.
- Emek gücü: “insanın canlı varlığında mevcut olan ve onun herhangi bir kullanım değeri üretirken kullandığı fiziksel ve zihinsel yeteneklerin bütünü” (Marx, 2011).

İşletme

- **Üretim faktörlerini** planlı ve sistemli bir şekilde bir araya getirerek mal ya da hizmet üretimi amacı taşıyan üretim birimidir.
- **Üretim Faktörleri:**
 - Doğal Kaynaklar
 - Sermaye
 - Emek
 - Girişimci
- Bir işletmenin **üç temel amacından** bahsedilebilir:
 - Kar
 - Topluma Hizmet
 - İşletmenin Devamlılığı

Üretim: Malların, isteklerin karşılama özelliğine **fayda**, fayda yaratma faaliyetine **üretim** denir.

Tüketim: Malların, isteklerin karşılanmasında doğrudan doğruya kullanılmasına denir.

Yatırım: Uzun vadede yarar sağlayan değerlerin elde edilmesi –bina ya da donatımla ilgili harcamalar- gelecekte de fayda sağlayacak değerler stoğu. Örneğin; makinalar, binalar...

Endüstri: Ham maddeleri işlemek, enerji kaynaklarını yaratmak için kullanılan yöntemlerin ve araçların bütünü olarak tanımlanabilir. Sanayi kavramı ile ikame edilerek kullanılır. Sanayi, bazen daha dar anlamda hammaddelerin ya da yarı işlenmiş maddelerin kullanıma hazır hale getirilmesi anlamında kullanılır.

Örgüt: Ortak bir amacı veya işi gerçekleştirmek için bir araya gelmiş kurumların veya kişilerin oluşturduğu birlik

Yönetim: Örgütün amaçlarına ulaşması için bireyin ya da grupların işbirliğini sağlama, onları eşgüdümleyerek ortak amaca doğru yöneltme sürecidir.

➤ Örgütsel kaynakların eşgüdümlenmiş olarak kullanımına yönelik planlama, örgütleme, personel yönetimi ve denetleme sürecidir.

-
- **Personel:** Bir örgütte çalışan kişiler; Bir hizmet veya kuruluşun görevlileri, bir iş yerinde çalışanların tümü.
 - **İnsan Kaynakları:** Bir işletmenin, kurumun ürün ya da hizmet üretebilmesi için ihtiyaç duyduğu kaynaklardan biridir.
 - **İnsan Kaynakları Yönetimi :** Örgütsel amaçlara ulaşabilmek için örgütün insan kaynaklarının planlanması, örgütlenmesi, geliştirilmesi, yönlendirilmesi ve değerlendirilmesini içeren yönetsel süreçtir.
 - **İnsan Sermayesi:** İnsanların başta eğitim ve yetiştirme olmak üzere çeşitli faaliyetlerle kendilerine yatırım yapmaları ve böylece yaşam boyu kazançlarını artırarak gelecekteki gelirlerini yükseltmelerini anlayışına dayanır (Woodhall, 1994).

Performans: İcra etmek, başarmak anlamında kullanılabilir.

Performans Değerlendirme: Çalışanların yeteneklerini, potansiyelini, iş alışkanlıklarını, davranışlarını ve benzer niteliklerini diğerleriyle karşılaştırarak yapılan sistematik bir ölçümdür (Yücel, 1999).

- Çalışanların kendilerinden beklenen yeterlikleri sağlayıp sağlayamadıkları performanslarının ölçülmesiyle belirlenebilmektedir.
- Çalışanın kendisinden beklenen yeterlikler ekseninde yeterince verimli olup olmadığının çeşitli performans kriterleri çerçevesinde değerlendirilmesi

-
- **Kamu:** 1) Bir ülkedeki halkın bütünü (Herkes)
2) Halk hizmeti gören devlet organlarının tümü (TDK)
 - **Özel:** 1) Yalnız bir kişiye, bir şeye ait veya ilişkin olan
2) Devlete değil, kişiye ait olan, hususi, resmî karşıtı

Kamu Yönetimi: Kamuya ait işlerin yönetim süreci

İşletmecilik: Ekonomik verimliliği temel alan yönetim yaklaşımı

- Özel okul vs devlet (kamu) okulu

Yaralanılan Kaynaklar

- *Üstünel, B. (1997). Ekonominin Temelleri. İstanbul: Alfa Yayınları*
- *Woodhall, M. (1994). Eğitim Ekonomisi: Seçilmiş Yazılar. Çev. Y Kavak ve B Burgaz, Ankara: Pegem yayınları, No: 14.*